

ОПШТА ИСТОРИЈА ПОЗНОГ СРЕДЊЕГ ВЕКА СТОГОДИШЊИ РАТ

Француска и Енглеска око 1300. године

- Париски мир Филипа IV и Едварда I (1303)
 - Енглези задржавају Гаскоњу као феуд од француског краља
 - брак Филипове кћерке Изабеле и Едвардовог сина Едварда (II)
- Француска 1300: бирократизована, централизована монархија
- Енглеска 1300: краљ влада са парламентом

Пут у рат

- узроци сукоба
 - стални погранични спорови у Гаскоњи
 - Фландрија: грофовија у саставу француског краљевства, економски врло блиска Енглеској
 - обострана пиратерија
- Енглеска 1327: свргавање и смрт Едварда II
 - Изабела намесник за сина Едварда III
- Француска 1328: гашење главне лозе Капета
 - Изабела и Едвард III најближи наследници
 - Французи бирају Филипа Валоа (Филип VI)
 - Едвард III полаже вазалску заклетву за Гаскоњу

Едвард III код Филипа VI

Избијање рата

- Едвард III одбацује Изабелино намесништво
 - погоршање односа са Француском
 - Французи помажу Шкоте у рату против Енглеза
 - инциденти у Гаскоњи
- 1337: Почетак рата
 - Филип VI објављује конфискацију Гаскоње
 - Едвард III истиче право на француску ктуну и објављује рат
- 1340: поморска битка код Слојса
 - победа доноси Енглезима превласт на мору и омогућава нападе на Француско копно

битка код Слојса

Прва фаза рата

- 1346: битка код Кресија
 - стрелци са дугим луком доносе победу Едварду III
 - Енглези освајају Кале (1347): база за даље нападе
- 1356: битка код Поатјеа
 - победа Едварда Црног принца, сина Едварда III
 - француски краљ Жан Добри заробљен; власт преузима син Шарл са титулом дофен (престолонаследник)
- 1357–1358: унутрашња криза у Француској
 - прикупљање откупа за краља – опште незадовољство
 - скупштина сталежа: грађанство тражи учешће у власти
 - устанак грађанства у Паризу предводи Етјен Марсел
 - устанак сељака у северној Француској („Жакерија“)

битка код Кресија

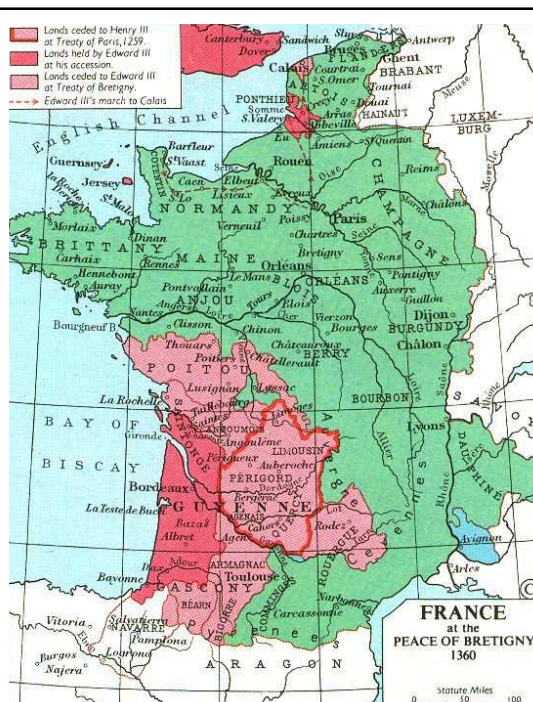

Едвард III и Едвард Црни принц

Француска 1360

- дофен Шарл гуши побуне
- мир у Бретињију
 - Едвард се одриче Француске круне
 - Француска се одриче суверенитета над Гаскоњом
 - Француска мора да плати велики откуп за краља Жана

Друга фаза рата

- дофен Шарл постаје краљ Шарл V (1364–1380)
 - поништење мира из Бретињија
 - “мали рат” Бертрана Дигеклена: Французи потискују Енглеze преадима, заседама и опсадама, без великих битака
- династички рат у Кастиљи као ново бојиште
 - Енглези под Црним принцом уз краља Педро
 - Французи под Дигекленом уз Трастамаре
 - 1369: победа Трастамара
 - 1372: битка код Ла Рошела – француско-кастиљанска флота побеђује енглеску

Шарл V и Бертран Дигеклен

Унутрашње кризе

- смрт Црног принца (1376), Едварда III (1377), Шарла V (1380), Дигеклена (1380)
- Енглеска под Ричардом III (1377–1399)
 - 1381: сељачки устанак Вата Тајлера
 - Ричардова самовоља и сукоби с парламентом
- Француска под Шарлом VI (1380–1422)
 - 1392: краљ ментално обољева (Шарл Луди)
 - сукоби око власти услед краљеве неспособности
 - странка бургунђана: краљев стриц Жан, војвода Бургундије (влада Бургундијом и Фландријом)
 - странка орлеаниста: краљев брат Луј, војвода Орлеана

погибија Вата Тајлера

Привремена обустава рата

- 1389: Двадесетседмогодишње примирје
- 1396: Шарл VI удаје кћерку Изабелу за Ричарда II

Обнова рата

- опоравак Енглеске
 - 1399: Ричард II свргнут и убијен
 - 1399–1413: владавина Хенрија од Ланкастера (Хенри IV) – унутрашња консолидација
- продубљивање кризе у Француској
 - 1404: Жан Неустрашиви, нови војвода Бургундије
 - 1407: бургунђани убијају Луја Орлеанског
 - нови предводник орлеаниста Бернар, гроф Армањака
 - грађански рат између бургунђана и орлеаниста (армањака)
- енглески краљ Хенри V (1413–1422)
 - обнова претензија на француску круну – обнова рата

убиство Луја Орлеанског

Трећа фаза рата

- 1415: битка код Аженкура – победа Хенрија V
- наставак француског грађанског рата
 - бургунђани заузимају Париз
 - 1419: убиство Жана Неустрашивог
 - нови војвода Бургундије, Филип, прилази Енглезима
- 1420: мир у Троа – тријумф Хенрија V
 - жени се Катарином, кћерком Шарла VI
 - после смрти таста наследиће француску круну
- 1422: Хенри V умире (три месеца пре Шарла VI)
 - Хенријев и Катаринин мали син постаје Хенри VI, краљ Енглеске и Француске

битка код Аженкура

Јованка Орлеанка

- дофен Шарл, син Шарла VI, наставља отпор Енглезима и бургунђанима јужно од Лоаре
- 1429: Енглези опседају Орлеан на Лоари
- Јованка, млада сељанка из источне Француске
 - убеђује дофена Шарла да јој је Бог дао два задатка
 - разбијање опсаде Орлеана
 - крунисање Шарла за краља на традиционалном месту у Ремсу, дубоко у непријатељској територији
 - 1429: оба задатка испуњена
 - 1430–1431: Јованка заробљена, осуђена на црквеном суду и спаљена

Крај Стогодишњег рата

- Шарл VII „Добро служени“ (1422/29–1461)
 - после крунисања 1429 ратује против Енглеза, преговара са бургунђанима
- 1435: мир у Арасу између Шарла VII и Филипа Бургундског
- Французи систематски потискују Енглезе
- 1453: Енглезима остаје само „неосвојиви“ Кале који Французи ни не нападају
 - рат се завршава без формалног мира

Шарл VII

Криза Енглеске

- Хенри VI (1422–1461)
 - наследио ментално обољење преко мајке
 - породица Јорк истиче претензије на круну
- Ратови ружа
 - црвена ружа Ланкастера и бела ружа Јорка
 - 1461–1483: владавина Едварда IV Јорка
 - 1470–1471: кратки повратак Ланкастера, јер је Едварда издао утицајни Ричард Невил, ерл Ворица („Краљотворац“)
 - 1483–1485: владавина Едвардовог брата Ричарда III
 - 1485: битка код Босворта
 - кандидат Ланкастера, Хенри Тјудор, побеђује Ричарда и оснива династију Тјудор као Хенри VII

Ратови ружа

The House
of
Lancaster

The House
of
York

The House
of
Tudor

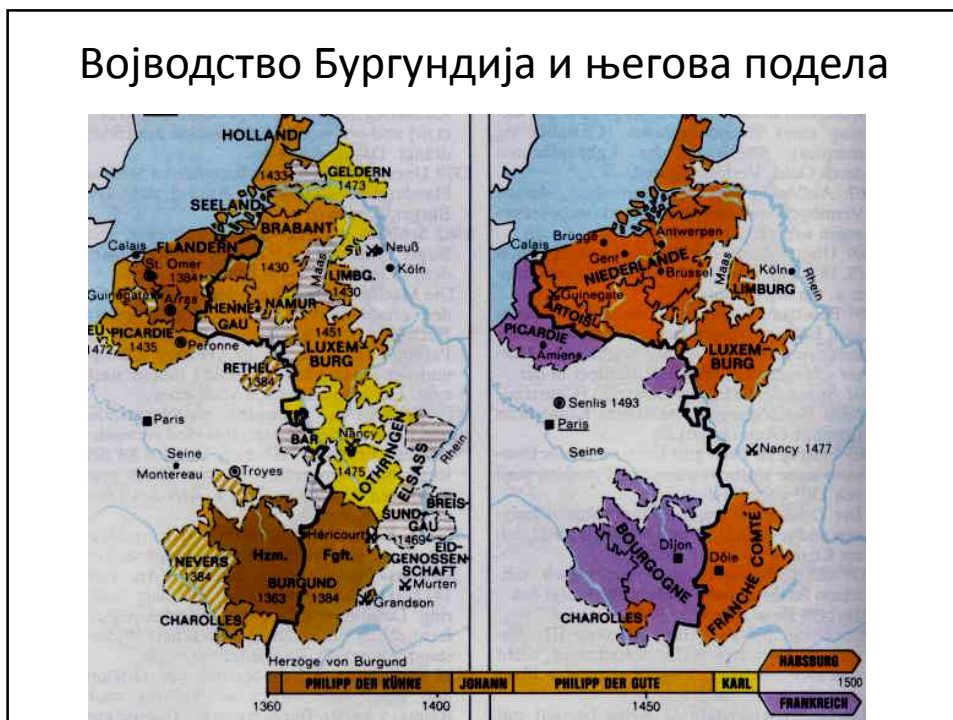
Едвард IV

Француска и Бургундија

- после 1453: Бургундија практично независан велепосед на истоку Француске од Ламанша до Алпа
- француски краљ Луј XI (1461–1483)
 - сузбија моћ бургундских војвода мрежом сплетки и савезништава (нпр. са Швајцарцима)
 - 1477: битка код Нансија
 - бургундски војвода Карло Смели гине без наследника
- јагма око бургундских територија
 - мањи део Француској
 - већи део Хабзбурзима (кћерка Карла Смелог удата за Максимилијана Хабзбуршког)
 - „посејано је семе ратова на Рајни током наредних пет векова“

Војводство Бургундија и његова подела

Литература

- С. Пеинтер, *Историја средњег века*, 371–455.
- The New Cambridge Medieval History, vol. 6, vol. 7
 - https://archive.org/details/iB_CM/page/n3/mode/2up
- додатна литература:
 - <https://we.tl/t-EIFTM7QQQ8>